

عنوان	توضیح
رویکردهای جرم شناسی	۱. رویکرد اروپایی ۲. رویکرد آمریکایی
قابلیت استفاده جرم شناسی در ایران	۱. حوزه معرفت شناختی: چون اصل احتیاط حاکم است، باید از فیلتر اندیشه اسلامی بگذرد. ۲. حوزه روش شناختی: چون جنبه ابزاری دارد، میتوان در آن تقلید کرد و استفاده نمود.
فواید جرم شناسی در حقوق ایران	۱. مرحله تقنین ۲. مرحله قضایی ۳. مرحله اجرای احکام
فایده جرم شناسی در مرحله تقنین	۱. مرحله جرم انگاری: برای پیشگیری از جرم مثل ولگردی یا حمل سلاح. ۲. مرحله کیفر گذاری: توجه به اقدامات تامینی و واکنش اجتماعی غیر رسمی
انواع واکنش جامعه نسبت به مجرمین	۱. واکنش اجتماعی رسمی: شامل مجازات و اقدامات تامینی ۲. واکنش اجتماعی غیر رسمی: واکنش دیگران مهم به مجرمین
تفاوتهای مجازات با اقدامات تامینی	۱. مجازات اغلب ناظر به گذشته است، اقدامات تامینی به آینده. ۲. مجازات بر مبنای مسئولیت کیفری است، اقدامات تامینی بر مبنای مسئولیت اجتماعی. لذا میتوان در مورد اطفال و مجانین نیز اجرا کرد. ۳. مجازات قاعدتا غیر قابل تجدید نظر است، اقدامات تامینی قابل تجدید نظر پذیری هستند.
انواع اقدامات تامینی	۱. اقدامات تامینی تربیتی: مثل نگهداری کودکان در کانون اصلاح و تربیت ۲. اقدامات تامینی درمانی: مثل درمان اعتیاد در مراکز مربوطه ۳. اقدامات تامینی حمایتی: مثل تسلیم نوجوانان به والدین و سرپرستان ۴. اقدامات تامینی مراقبتی: مثل اقامت اجباری یا منع اقامت در محل معین.
ماهیت مجازات تکمیلی	مجازاتهای تکمیلی ماهیتا جزو اقدامات تامینی هستند و ویژگی های اقدامات تامینی را دارند.
تاثیر جرم شناسی	۱. در واکنش های اجتماعی رسمی = تعیین اقدامات تامینی ۲. در واکنش های اجتماعی غیر رسمی = جلوگیری از برچسب زنی به مجرمین مثل عدم انعکاس در پیشینه کیفری.
فایده جرم شناسی در مرحله قضایی	پیش بینی اصل فردی کردن مجازات در راستای: الف: کاهش تورم جمعیت کیفری زندانیان، ب: ارائه خدمت به شهروندان، ج: بازپروری مجرمین.
مهمترین ابزارهای جرم شناختی در مرحله قضایی	۱. تدابیر جایگزین های تعقیب کیفری شامل تعلیق و مهلت و ... که بعدا به تفصیل بیان می شود. ۲. وجود نهادهای تفرید قضایی
تدابیر جایگزین تعقیب کیفری	۱. صدور قرار ترک تعقیب که تنها با ترغیب شاکی به گذشت می تواند صورت بپذیرد. ۲. صدور قرار بایگانی پرونده: در جرائم تعزیری ۷ و ۸ ۳. صدور قرار تعلیق تعقیب: در جرائم تعزیری ۶ و ۷ و ۸ در صورت فقدان سابقه کیفری و جبران خسارت بزه دیده و ... ۴. اعطای مهلت میانجیگری: حد اکثر ۲ ماه مهلت در راستای عدالت ترمیمی.
نهادهای تفرید قضایی	۱. پیش بینی حداقل و حداکثر برای مجازات ها ۲. تعویق صدور حکم در جرائم تعزیری ۶ تا ۸ ۳. تعلیق اجرای مجازات در جرائم تعزیری ۳ تا ۸ ۴. نظام نیمه آزادی در جرائم تعزیری ۵ تا ۷ ۵. نظارت الکترونیکی در جرائم تعزیری ۵ تا ۸ ۶. کیفیات مخففه قضایی مندرج در ماده ۳۸ قانون مجازات اسلامی ۷. کیفیات معاف کننده قضایی مندرج در ۳۹ قانون مجازات اسلامی که بهتر بود این مورد از کیفیات مخففه قانونی باشد به سه دلیل: الف: خفیف بودن جرم، ب: وجود قرائن ندامت در مرتکب، ج: گذشت بزه دیده.
تفاوت تعویق صدور حکم و تعلیق اجرای مجازات	امتیاز نهاد تعویق صدور حکم از تعلیق اجرا بیشتر می باشد، چرا که در نهاد تعویق صدور حکم، اصل صدور حکم به تعویق افتاده، در حالی که در تعلیق اجرای مجازات، حکم صادر شده و تنها اجرای کامل یا نسبی آن معلق می شود. به همین دلیل تعویق در جرائم تعزیری ۶ تا ۸ است، اما تعلیق در جرائم تعزیری ۳ تا ۸
تعریف جرم شناسی	۱. لغوی: دانش جرم ۲. اصطلاحی: مطالعه علمی ماهیت، دامنه و عوامل وقوع رفتار مرمانه با هدف پیشگیری از آن موضوع = رفتار مجرمانه. روش = مطالعه علمی. هدف = پیشگیری و کنترل

تفاوت جرم با رفتار مجرمانه	جرم چیزی جز یک حادثه نیست که در یک لحظه زمانی اتفاق می افتد. رفتار مجرمانه یک فرایند است که از آغاز، استمرار و پایان برخوردار است. لذا جرم را میتوان یکی از مصادیقش دانست.
فایده جرم شناسی در مرحله اجرایی	۱. پیش بینی واحدهای پذیرش و تشخیص: محلی برای پذیرش، بررسی و شناخت شخصیت محکومان و متهمان که زیر نظر مسئول مربوطه انجام وظیفه می نماید. محکومان تا ۲ ماه تحت آزمایش پزشکی، روانی و ... قرار می دهد. ۲. پیش بینی شورای طبقه بندی: یک روانشناس و یک مددکار با انتخاب رئیس مرکز یا زندان. وظایف آن عبارتست از: الف: تعیین و تقسیم محل استقرار متهمان و محکومان ب: اشتغال یا عدم اشتغال به کار محکومان در خارج یا داخل از زندان ج: اظهار نظر در زمینه احراز شرایط آزادی مشروط و عفو ۳. پیش بینی مراقبت بعد از خروج: تماس مستمر با محکومان و تعلیم مبانی عقیدتی و راهنمایی صحیح و ...
مولفه های رفتار مجرمانه	۱. جرم ۲. مجرم ۳. بزه دیده
تعریف جرم در حوزه علوم متفاوت	۱. رویکرد قانونی: هر رفتار اعم از فل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد. ۲. رویکرد حقوقی: پیشنهادات حقوقدانان برای تعریف جرم ۳. رویکرد فقهی: هر رفتار از فعل یا ترک فعل که سرپیچی از اوامر و نواهی خداوند متعال باشد گناه محسوب می شود. ۴. رویکرد جامعه شناختی: هر رفتار از فعل یا ترک فعل که نقض هنجارهای اکثریت جامعه یا گروه مشخصی باشد را انحراف یا جرم جامعه شناختی میگویند. لذا با جرم کیفری تفاوت دارد. مثلاً خودکشی انحراف است اما جرم نیست.
محور پژوهش های جرم شناسان	محور پژوهش های جرم شناسان، جرم قانونی می باشد.
انواع جرم از منظر بزه دیده	۱. جرم با بزه دیده: دارای بزه دیده مستقیم مثل قتل ۲. بدون بزه دیده: بدون بزه دیده مستقیم، مثل ولگردی، زنا و ... نکته: برخی از جرم شناسان این نوع جرائم را دارای بزه دیده می دانند، در ولگردی نظم عمومی جامعه و در زنا و ... بزه دیده، موازین اخلاقی اجتماع می باشد.
انواع جرم از منظر ساختار	۱. جرائم فردی: توسط یک نفر واقع می شود. ۲. جرائم گروهی: توسط بیش از یک نفر رخ می دهد که بر دو نوع است: الف: جرائم غیر سازمان یافته: فاقد انسجام کافی، قدرت مرکزی و سلسله مراتب تشکیلاتی و قواعد الزام آور است. ب: جرائم سازمان یافته: دارای ۷ ویژگی: حضور حداقل ۳ نفر، وجود استمرار زمانی، دارای ساختار سازمانی، وجود قدرت مرکزی، وجود سلسله مراتب تشکیلاتی، وجود تقسیم کار و قواعد الزام آور.
اهداف گروه های سازمان یافته	۱. کسب ثروت مثل قاچاق مواد مخدر ۲. حفظ حیات و دوام و تسهیل فعالیت های مجرمانه که غالباً در قالب ۲ مورد ذیل قرار می گیرد: الف: پولشویی که سه مرحله دارد: استقرار، استتار و ادغام ب: فساد اداری: مثل رشوه به مقامات
انواع جرم از منظر انگیزه مجرم	۱. جرائم ابزاری: به منظور کسب منفعت مادی و اقتصادی صورت می پذیرد، مثل سرقت یا اختلاس و ... ۲. جرائم احساسی: به جهت تخلیه فشارهای روانی، کینه، تنفر و خشم و ... واقع می شود. مثل تخریب اموال عمومی توسط نوجوانان که به جرائم مبتنی بر تنفر معروف است.
انواع جرم از منظر موقعیت جرم	۱. جرائم یقه سفیدی: توسط اشخاص مقبول اجتماعی، با استفاده از ابزارهای نیرنگ و بدون اعمال خشونت است. ۲. جرائم یقه سبزی: جرائم علیه میط زیست که در واقع نوعی جرم یقه سفیدی محسوب می شود. ۳. جرائم یقه صورتی: جرائمی که توسط زنان به جهت ایجاد فرصت شغلی مناسب ارتکاب می یابد. ۴. جرائم یقه آبی: جرائمی که اغلب توسط قشر فقیر، با ابزارهای خشونت صورت می گیرد. جرائم خیابانی مثل قتل و ...
راهکارهای مقابله با جرائم یقه سفیدی	۱. انتشار حکم محکومیت در رسانه ۲. غیرقابل تعویق و تعلیق بودن مجازات ۳. عدم شمول مرور زمان ۴. عدم گزارش دهی این جرائم جرم است (ماده ۶۰۶ ق.م.ا). بهتر بود این ماده شامل کارمندان هم می شد. اما برخی معتقدند چون کارمندان تحت فشار بوده و این مطلب هم فشار آن ها را دو چندان می کند، نیازی به شمول آنها نیست.
انواع مجرم در تقسیم بندی کلاسیک	۱. مجرمین بالفطره ۲. مجرمین دیوانه ۳. مجرمین به عادت ۴. مجرمین اتفاقی ۵. مجرمین احساسی
تعریف مجرم	کسی که مرتکب رفتار ممنوعه توسط قانونگذار شده است. در رویکرد جرم شناختی مجرم به شخصیت جنایی مرتکب رفتار مجرمانه یا منحرفانه می گویند.

صفت هسته مرکزی شخصیت جنایی از منظر ژان پیناتل	۱. خویشتن بینی ۲. بی ثباتی ۳. پرخاشگری ۴. بی تفاوتی عاطفی
انواع مجرمین در تقسیم‌بندی نوین	۱. مجرمین خطرناک: باید از سیاست ناتوان سازی در مورد آنها استفاده کرد، مثل حبس طولانی بدون امتیاز آزادی مشروط و امثال آن. مجرمین مزمن یا ۶ درصدی. که ۵۱٪ از جرائم را مرتکب می شوند. ۲. مجرمین غیرخطرناک: باید از سیاست بازپروری بهره مند شوند. مثل مجازات جایگزین حبس. (عمده مجرمین)
استعداد جنایی و انطباق اجتماعی انواع مجرمین	۱. مجرمین یقه سفید: استعداد جنایی دارند، انطباق اجتماعی دارند ۲. مجرمین به عادت (گانگسترها): استعداد جنایی دارند، ولی انطباق اجتماعی ندارند. (این دو دسته خطرناک هستند). ۳. سارقین جزئی (یقه آبی): استعداد جنایی ندارند، انطباق اجتماعی ندارند. ۴. مجرمین اتفاقی: استعداد جنایی ندارند، انطباق اجتماعی دارند. این دو دسته اخیر، مجرمین غیر خطرناک هستند.
بزه دیده	شخصی است که به دنبال رویداد یک جرم، به آسیب جسمی، روانی، مالی یا هر گونه آسیب جدی دیگر دچار شده است.
تفاوت واژه های قربانی، بزه دیده، شاکی و مدعی خصوصی	۱. قربانی: هم شامل صدمه دیدگان رفتارهای غیرمجرمانه، و هم رفتارهای مجرمانه ۲. بزه دیده: صدمه دیده یک جرم (تعریفش ذکر شد) ۳. شاکی: بزه دیده ای که تعقیب مرتکب را درخواست کرده و نسبت به وی طرح شکایت می کند. ۴. مدعی خصوصی: بزه دیده ای که پس از درخواست تقاضای تعقیب، جبران ضرر و زیان وارده را نیز مطالبه می کند.
۱. بزه دیده شناسی علمی	شاخه ای از بزه دیده شناسی با نگاهی نسبتاً بدبینانه برای فهم چرایی وقوع یک رفتار مجرمانه در مقام بررسی نقش بزه دیده در وقوع رفتار مجرمانه.
بزه دیدگان از منظر میزان اثر گذاری در وقوع جرم	۱. بزه دیده واقعی. که تاثیری در وقوع جرم ندارد. مثل ربوده شدن کودکی توسط گروگان گیران ۲. بزه دیده تخیلی: به دو دلیل یا بیماری، یا قصد آزار دیگران، خود را بزه دیده پنداشته و طرح شکایت می کند. ۳. بزه دیده شریک: مسئولیتی برابر مجرم دارد. مثل کسی که غذای مسموم خورده و دیگری نیز چاقویی به او میزند. ۴. بزه دیده معاون: مسئولیت کمتر از مجرم دارد، مثل پیرمردی که نیمه شب، با پول از کوچه ای تاریک عبور میکند. ۵. بزه دیده بزهکار: مسئولیت تام مجرمانه بر عهده خودش است. مثل کشته شده در دفاع مشروع
رویکردها در مورد شخصی که در بزه دیده شدنش نقش داشته	۱. رویکرد افراطی: در این رویکرد، چون وقوع جرم تنها به مجرم منتسب نیست، بزه دیده هم باید مجازات شود! ۲. رویکرد تفریطی: منصفانه نیست که بزه دیده که خودش تحت فشار روانی، مالی و ... هست را مجازات کرد. بلکه باید حمایت های گوناگون پزشکی، اقتصادی و ... از او نمود. ۳. رویکرد اعتدال گرا: هم حمایت های لازم را کرده، و هم اقدامات پیشگیرانه از بزه دیدگی مجدد نمود. انتخاب راهی میانه بر مبنای تقصیری که بزه دیده دارد، مثلاً اگر ۱۰٪ خودش مقصر بوده، وی را به مستقیم مجازات کرد، در سایر موارد، به صورت غیرمستقیم بزه دیده را مجازات کرد یعنی با مجعاف کردن یا تخفیف دادن به مجرم.
روش های حمایتی در مورد انواع بزه دیدگان	۱. بزه دیده واقعی مشمول حمایت همه جانبه است. ۲. بزه دیده تخیلی بیمار، حمایت درمانی، و بزه دیده به قصد آزار شامل مجازات مستقیم مثل جرم افترا و ... می شود. ۳. بزه دیده شریک مشمول مجازات غیر مستقیم می شود مثلاً به مجرم تخفیف داده می شود. ۴. بزه دیده معاون نیز مجازات غیر مستقیم می شود مثلاً به مجرم تخفیف داده می شود. ۵. در بزه دیده بزهکار، اصلاً بزه کار ظاهری مجازات نمی شود.
۲. بزه دیده شناسی حمایتی	طرفداران این نوع بزه دیده شناسی، تلاش می کنند از یک سو با شناسایی بزه دیدگان بالقوه، و از سوی دیگر با شناخت مشکلات بزه دیدگان، از وقوع بزه دیدگی اولیه و ثانویه جلوگیری کنند.
بزه دیدگان بالقوه	افرادی که به جهت دارا بودن برخی ویژگی‌ها و خصایص، نسبت به سایر شهروندان در مظان بزه‌دیدگی بیشتری هستند.
بررسی معیار جنسیت	از لحاظ آماری بزه دیده شدن زنان بسیار کمتر از مردان است اما دو نکته حائز اهمیت است: الف: آمار بزه دیدگان در زنان، از مشکل رقم سیاه شدیداً رنج می برد. ب: زنان در برخی از جرائم، به دلیل ماهیت خاصشان، دچار بزه دیدگی مکرر می شوند. مثل جرائم خشونت خانگی

۱. معیار جنسیت: زنان بیشتر از مردان مستعد هستند. ماده ۵۰ قانون حمایت خانواده و ۶۴۷ ق.م.ا مصوب ۷۵ ۲. معیار سن: کودکان و سالمندان نسبت به سایر گروه ها، نیازمندت مایت ویژه ای هستند. مثل مواد ۶۲۱، ۶۳۱، ۶۳۳، ۷۱۳ ق.م.ا مصوب ۷۵ و مواد ۱۲۸، ۲۹۰ ق.م.ا مصوب سال ۹۲ ۳. معیار توانایی: ناتوانان مثل معلولان، کندذهنان، نارسایان و بیماران و ... از حمایت خاص کیفری باید برخوردار باشند. مثل مواد ۵۹۶ و ۶۳۳ ق.م.ا مصوب ۷۵ و ماده ۲۹۰ ق.م.ا مصوب ۹۲ ۴. معیار کمیت: اقلیت های دینی، مذهبی و نژادی و ... بیشتر در معرض خطر هستند. لذا بیشتر باید حمایت شوند. مثل اصل ۱۲ و ۱۳ و ۱۹ قانون اساسی و ماده ۵۵۴ ق.م.ا مصوب ۹۲	معیارهای مختلف بزه دیدگان بالقوه
۱. مشکلات اقتصادی: به صورت مستقیم و غیر مستقیم. الف: مستقیم شامل خسارات ناشی از بزه دیدگی مثل سرقت و کلاهبرداری. ب: غیر مستقیم: در خصوص اقدامات مربوط به ایجاد امنیت مثل نصب دوربین یا قفل و ... ۲. مشکلات روانی: الف: اختلال فشار روانی پس آسیبی، مهمترین فشار روانی است که برای مدتی طولانی ممکن است دامن گیر بزه دیده شود. مثل گوشه گیری، افسردگی، بدبینی و ... ب: ترس از جرم شامل ترس خاص: که ترس حاکم بر بزه دیده به جهت احتمال بزه دیدگی مجدد است و ترس عام که ترس حاکم بر سایر شهروندان با مشاهده از بزه دیدگی دیگران می باشد. ۳. مشکلات اجتماعی: احتمال ارتکاب رفتارهای ضد اجتماعی توسط بزه دیده در صورت عدم حمایت کافی. چرا که رها کردن بزه دیده منجر به این می شود که "بزه دیدگان امروز، بزهکاران فردا باشند."	مشکلات بزه دیدگی
بررسی مستقلانه ی هر الگو و کشف ارتباط آن با وقوع جرایم مختلف می باشد، بدون آنکه به چگونگی ارتباط میان الگوهای مختلف جرم با یکدیگر توجهی داشته باشد. برخی الگوهای جرم عبارتند از: بومی شناسی جنایی، جنسیت و جرم، سن و جرم، طبقه اجتماعی و جرم که در ذیل بررسی می شود.	اهداف خرد دامنه شناسی الگوهای جرم
۱. اهداف کلان: تخمین آثار و پیامدهای منفی یک جرم، نه تنها مستلزم الف: آن است که به نوع جرم ارتكابی توجه گردد، ب: بلکه می بایست علاوه بر آن با استفاده از الگوهای جرم، ویژگی های مرتکبین آنها نیز در نظر گرفته شود. مثلا الگوشناسی جرم سرقت مقرون به آزار، نوجوان سیاه پوست فقیر می باشد. این تصویرنگاری های جنایی، کمک شایانی را به مقامات قضایی میک ند تا با کمترین امکانات انسانی، اقتصادی، بیشترین بازدی را برای کنترل جرائم به دست آود و از نیرو و اکانات محدود خویش استفاده بهینه نماید.	اهداف کلان دامنه شناسی الگوهای جرم
رفتار مجرمانه = تمایل مجرمانه + فرصت مجرمانه. برای رفتار مجرمانه سه عامل در نظر گرفته شده: ۱. عوامل زیستی شامل: a عوامل زیست شیمیایی الف: عوامل درونی (هورمون های تستسترون مردان و استروژن زنان)، ب عوامل بیرونی مثل تغذیه مواد محرک خوراکی یا ... که این حوزه قابل مدیریت است. b عوامل عصب شناختی شامل: الف: آناتومی مغز (عدم تکامل قشر جلو پیشانی مغز و بادامی مغز در نوجوانان که محل تفکر و معادله است) ب: شیمی مغز (عدم تکمیل میلین دار شدن سلولهای عصبی و انتقال دهنده های عصبی (سروتوئین) ۲. عوامل روانی شامل: الف: خود محوری (افسانه شخصی، تماشاگران خیالی که نوجوانان خود را مرکز توجهات فکری می دانند) ب: برانگیختگی (هیجان خواهی) ۳. عوامل اجتماعی شامل: الف: گسست از پیوندهای خانگی ب: پیوست به گروه همسالان	خلاصه استاد (در مورد عوامل سیر صعودی جرائم در نوجوانان)
بالا رفتن سن، میزان وقوع جرائم را پایین می آورد. مشخصه این الگوی جرم شناسی این است که در سنین ۱۲ تا ۱۶ سالگی سیر صعودی و پس از آن با یک سیر نزولی بر می خوریم. عوامل هر کدام را بررسی خواهیم کرد.	الگوی جنسیت و جرم

۱. تاثیر نفات های منطقه ای بر آمار جنایی: میزان وقوع جرم در شهرها بیش از روستاهاست. چون در روستا نظارت های اجتماعی غیر رسمی وجود دارد. ۲. تاثیر ماه بر آمار جنایی: روزهای نخستین هر ماه، میزان بزهکاری بیش از سایر روزهاست. چرا که افراد حقوقشان واريز شده! سرقت بیشتر می شود. ضمن اینکه احتمال وقوع جرائم مصرف مشروبات الکلی و قماربازی بیشتر می شود. ۳. تاثیر فصول بر آمار جنایی: جرائم علیه اشخاص در طول فصل گرم سال بیشتر و جرائم علیه اموال در طول فصل سرما بیشتر می شود. شاید به دلیل درجه حرارت باشد و شاید به دلیل طولانی بودن روز در تابستان و شب در زمستان.	الگوی بومی شناسی جرم
بزهکاری و بزه دیدگی مردان نسبت به زنان بیشتر است. ۳ رویکرد: ۱. رویکرد زیستی: وجود هورمون جنسی مردانه (اندروژن) به پرخاش بیشتر مردان می انجامد. ۲. رویکرد روانی: توانایی کلامی زنان بیشتر از مردان است. لذا: جنگ لفظی میکنند نه فیزیکی؛ احساسی تر هستند و اثر پذیرتر می باشند. ضمن اینکه غالبا زنان فاقد مولفه هارت شخصیت جنایی یعنی بی تفاوتی عاطفی هستند. ۳. رویکرد اجتماعی: زنان بیش از مردان تحت مراقبت والدین هستند، و در بحث های تربیتی کمتر با رفتارهای پرخاشگرانه سر و کار دارند. از اسباب بازی های کودکان نیز مشخص است. بر خلاف مردان.	الگوی سن و جرم
۱. کمبود نظارت والدین و افزایش حس استقلال طلبی نوجوانان ۲. افزایش تقاضای مالی و آرزوی دستیابی به وضعیت اقتصادی، اجتماعی مناسب ۳. حضور در دنیای اجتماعی متنوع تر و همسال محور ۴. عدم آینده نگری و تلاش برای حل مشکلات زندگی با توسل به ابزارهای غیرقانونی	عوامل سیر صعودی جرائم
۱. شکوفایی حس مسئولیت پذیری ۲. اشتغال به کار و کاهش فرصت مجرمانه؛ ۳. توانایی به تاخیر انداختن ارضای نیاز آبی؛ ۴. ازدواج موفق؛ ۵. آینده نگری به جهت وجود برخی سرمایه های اجتماعی از قبیل تحصیلات و ...	عوامل سیر نزولی جرائم
۳ رویکرد وجود دارد: ۱. رویکرد ساختار گرا: جرم پدیده ای متعلق به طبقه فرودست جامعه است. به این فرمول: فقر + شکاف اقتصادی + ادراک نابرابری اجتماعی = جرم. در این رویکرد، وجود فقر غیرقابل تحمل است که باعث ارتکاب جرم می شود. یعنی نابرابری و شکاف اقتصادی. این مورد باعث ارتکاب جرائم احساسی مثل تخریب اموال و ... می شود. ۲. رویکرد عملکرد گرا: اکثریت جمعیت زندانیان فقرا هستند چون الف: پلیس بیشتر در مناطق فقینشین گشت میزند. ب: پلیس احتمال بیشتر دارد که فقرا را بازداشت کند تا ثروتمندان، ج: قضات نیز خواسته یا ناخواسته تمایل بیشتری برای محکوم کردن فقرا دارند. ۳. رویکرد واقع گرا: بر این باورند که اولاً نمی توان تفاوت آمار جنایی رسمی را که شامل بیشتر بودن جرائم فقرا از ثروتمندان است را به آسانی رد کرد، در ثانی نمی توان خرده فرهنگ حاکم که تمایل به گشت زنی بیشتر در مناطق فقیر نشین است را نیز رد کرد. از این رو جرائم را به یقه سفیدی و یقه آبی تقسیم می کنند. جرائم یقه آبی بیشتر توسط فقرای جامعه و جرائم یقه سفیدی غالبا توسط ثروتمندان جامعه ارتکاب یافته می شود.	الگوی طبقه اجتماعی و جرم
روندهای جرم شدیداً وابسته به دسترسی به آمار جنایی است. روندهای جرم دو هدف زیر را دنبال می کند: ۱. انجام مطالعات تطبیقی: یعنی بررسی تطبیقی میزان جرم ارتكابی در بازه های زمانی و مکانی با توسل به آمار. مثلا چرایی تفاوت میان تفاوت آمار جرائم دهه ۷۰ و ۸۰ ۲. آینده پژوهی جرم شناختی: یعنی تخمین و وضعیت جنایی آینده جامعه با تکیه بر آمار جنایی و شناسایی چرایی سیر صعودی و نزولی روندهای جرم در دهه های گذشته. مثل این که با توسل به آمار افزایش جرم سال ۱۹۹۱ در آمریکا به این نتیجه می رسیم که اگر امروز جامعه ای شاهد بمب تولد نوزاد باشد، باید منظر افزایش طبیعی آمار جنایی در حدود دو دهه بعد بوده و پیشاپیش راهکارهای پیشگیرانه برای آن اندیشید.	اهداف حوزه مطالعاتی روندهای جرم
در این باره دو نظریه وجود دارد: ۱. تمام جرائم تعزیری منهای استثنائات ماده ۴۷ ۲. تمام جرائم تعزیری بعلاوه استثناعات ماده ۴۷. برای این نظریه چند دلیل ذکر فرمودند: الف: ظاهر ماده و عموماً آن ب: سیاست مجازات افتراقی نوجوانان مبتنی بر ارفاق است. ج: اختیار را از قاضی نگیری و به قضات اعتماد کنیم، آثار بهتری بر جای خواهد گذاشت. د: هر گاه ابهام داشته و شک کردیم، مستلزم تفسیر به نفع متهم است.	نکته استاد: منظور از تمام جرائم تعزیری در ماده ۹۴

عوامل شناسی رفتار مجرمانه	کشف چرایی وقوع جرم. کشف اینکه مهمترین عامل وقوع جرم چیست؟ شامل: ۱. زیست شناسی جنایی ۲. روانشناسی جنایی
تعریف نهاد، من و فرامن	۱. نهاد: سطح آغازین شخصیت انسان مبتنی بر اصل لذت است. ۲. من: سطح دومین شخصیت انسان که بتنی بر اصل واقعیت است. در این مرحله انسان می فهمد که نمی تواند تمام خواسته هایش را بدون توجه به دیگر واقعیت ها بدست آورد. ۳. فرامن: عالی ترین سطح شخصیت انسان مبتنی بر اصل کمال. مبتنی بر مسائل اخلاقی و ارزشی
زیست شناسی جنایی	به سه دسته تقسیم می شوند: ۱. رابطه ژنتیک و رفتار مجرمانه: الف: ورثت و جرم: یعنی انتقال خصیصه ها و ویژگی های زیستی والدین و نیاکان به فرزندان. ب: اختلال های ژنتیکی: یعنی دگرگونی هایی که ممکن است در ژن ها ایجاد شده که لزوما وراثتی نیستند. مثلا قرار گرفتن در معرض اشعه ایکس. ۲. رابطه زیست شیمیایی و رفتار مجرمانه: شامل: الف: عوامل درونی: مثل: تاثیرات هورمونی بدن در غدد درونی مثل تستسترون، کمی قند خون، تاثیرگذاری آلرژی ها ب: عوامل بیرونی مثل: تاثیر رژیم غذایی و مصرف مواد مخدر و مشروبات، یا تاثیر آلودگی های محیطی و سموم آن. ۳. رابطه فیزیولوژی عصب و رفتار مجرمانه مثل: ضایعات مغزی، نابهنجاری موج الکتریکی مغز و اختلالهای جزئی مغز
روان شناسی جنایی	شامل سه حوزه مطالعاتی: نظریه های روان پویایی، رفتار گرایی و شناختی که تنها روان پویایی فریود را بیان می کنیم: عوامل روانی موثر در وقوع جرم طبق این نظریه در من بزهکار و فرامن بزهکار خلاصه می شود. فریود بر این باور است که درون شخصیت انسان، تعارض مستمری وجود دارد. "من"، رابطه بین فرامن و نهاد است که با تدبیر می تواند نزاع و کشمکش بین آن دو را ختم به خیر کند. مثلا با پیشنهاد ازدواج برای حل تعارض بین تجاوز با ممنوعیت تجاوز.
من بزهکار، فرامن بزهکار (مهم)	۱. من بزهکار: من؛ توانایی برای ایجاد صلح میان نهاد را ندارد. این اشخاص روان نژندهایند که دائما در جنگ با خودند. ۲. فرامن بزهکار شامل: الف: فرامن فعال: روان رنجورها که چون فرامن شکل نگرفته یا رشد نکرده، شخص فاقد احساس گناه و عذاب وجدان می باشد. که منجر به ایجاد بی تفاوتی عاطفی می گردد (مولفه چهارم شخصیت جنایی پیناتل) ب: فرامن فعال: فرامن شدیداً رشد یافته و با کوچکترین گناه، عذاب وجدان می گیرد. در قانون، ماده ۱۸ و ۳۷ ق.م.ا به این مطلب توجه شده که وضعیت روانی و ذهنی و خاص مرتکب موثر در مجازات است.
جامعه شناسی جنایی منطق تقسیم بندی جامعه شناسی:	۱. منطق نظریه های ساختار اجتماعی: عامل اصلی وقوع جرم فقر است. ۲. منطق نظریه های فرایندهای اجتماعی: عامل اصلی وقوع جرم را چگونگی جامعه پذیری آن ها می داند. اگر فرایند اجتماعی شدن خوب طی نشود، فقیر و ثروتمند مرتکب جرم می شوند. ۳. منطق نظریه های تضاد اجتماعی: نگاه رادیکالی دارند، مثلا جرم شناسی مارکسیستی نگاهی رادیکالی به نظام سرمایه داری، فمینیستی به مردسالاری، پس مدرنیسم نگاهی به نظام زبانی دارد. (حقیقتا این رو خودم هم متوجه نشدم!)
نظریه های جرم شناسی	۱. نظریه اهداف و وسایل دستیابی به اهداف ۲. نظریه پیوندهای اجتماعی ۳. نظریه برچسب زنی
نظریه اهداف و وسایل دستیابی به اهداف	۱. فرهنگ هر جامعه هدف معینی را که ارزشمند است، تعریف می کند. مثلا ثروت اندوزی که در بعضی کشورها با ارزش شخصی افراد یکی شمرده می شود. ۲. قوای حاکم مدعی هستند، هر طبقه به صورت برابر به وسایل دستیابی به هدف دسترسی دارند. در حالی که در واقع چنین نیست. در ادامه، گزینش فرهنگ نسبت به فرهنگ جامعه از منظر مرتون تحلیل خواهد شد
نظریه برچسب زنی (لیمرت)	انحراف اولیه و انحراف ثانویه را مطرح کرده و مانور اصلی او مفهوم انحراف ثانویه است. افراد بخاطر انحراف های اولیه، هیچ وقت دچار خودپنداری مجرمانه نمی شوند و به آغوش جامعه و اطاعت از قانون بر می گردند. ولی هرگاه برخورد رسمی صورت پذیرد، در نهایت واکنش اجتماعی غیر رسمی توسط دیگران مهم، خودپنداری مجرمانه و نهایتاً منجر به انحراف ثانویه می شود. مجرم می پذیرد که مجرم است. لذا سبک زندگی خود را مجرمانه ترسیم می کند. قرار بایگانی پرونده در این خصوص در ماده ۸۰ آ.د.ک پیش بینی شده است.

	۱. هم‌نوایی: اغلب مردم، برای رسیدن به هدف تلاش کرده و از وسایل قانونی استفاده می‌کنند. ۲. نو آوری: واکنش افراد که هدف را می‌پذیرند اما از وسایل قانونی بی‌بهره‌اند و شیوه‌های نوینی برای رسیدن به هدف ابداع می‌کنند. مثل فروش مواد مخدر یا کلاهبرداری و ... ۳. آیین باوری: هر چند هدف فرهنگی مورد تاکید را می‌پذیرند، گرچه احتیاط پایبند به ابزارهای قانونی هستند، ولی می‌دانند توان دسترسی به اهداف را ندارند و امیدی به کسب موفقیت مالی ندارند. ۴. انزوا باوری: اصولاً حالت انفعالی و غیراجتماعی دارند، اهداف را کنار گذاشته، وسیله‌ها و ابزارها را هم رد می‌کنند. مثل ولگردان و طرد شدگان و روان پریشان و ... ۵. تحول گرایی: افرادی که ضد اجتماعی هستند. هدف، وسایل نهادینه جمع خود را جایگزین وسایل قانونی مرسوم جامعه می‌سازند. چه ارزش‌های سیاسی، معنوی یا ... مثل هیپی‌ها!	تقسیم‌بندی افراد از منظر فرهنگ در نظریه مرتون
	در صورتی که چهار عامل کنترل‌کننده انسان به خوبی کار کنند، اساساً از ارتکاب جرم منصرف می‌شود: ۱. پیوستگی: گره‌های فرد با دیگران مهم در زندگی مثل خانواده و دوستان مثبت ۲. درگیر شدن: درجه فعالیت در درگیری در تفریحات سالم مثل باشگاه و ... ۳. تعهد: تعهد به میزان سرمایه‌گذارهای اجتماعی. هر چقدر سرمایه‌گذاری فرد در جامعه بیشتر باشد، کمتر به سراغ جرم می‌رود. سرمایه‌هایی مثل تحصیلات بالا، شهرت، شغل مناسب و ... ۴. اعتقاد: هر چقدر افراد قواعد اجتماعی را بیشتر ادلانه بدانند، بیشتر احترام قائل می‌شوند. نکته: نهادهای تعویق‌صدر حکم، آزادی مشروط، تعلیق اجرا، در عمل می‌تواند به حفظ برخی از این مولفه‌ها (مثلاً مولفه پیوستگی) کمک کند.	نظریه پیوندهای اجتماعی (هیرسچی)
	روش علم جرم‌شناسی مطالعه علمی است. یعنی استفاده از آمار جنایی در پژوهش‌های جرم‌شناختی. منابع آمار جنایی دو منبع است: منابع اولیه شامل آمار جنایی رسمی و پیمایش‌های جامعه‌محور. و منابع ثانویه شامل پژوهش‌های طولی، مشاهدات و مطالعه پرونده‌های کیفری	روش‌شناسی جرم‌شناسی
	۱. بزهکاری واقعی: میزان جرائم ارتكابی در بازه زمانی و مکانی مشخص که دستیابی به میزان دقیق آن اصلاً وجود ندارد. ۲. بزهکاری ظاهری: میزان جرائمی که توسط پلیس شناسایی می‌شود. از کانالهای اقرار، شکایت، اعلام جرم و ... ۳. بزهکاری قضایی: میزان احکام قطعی صادر شده توسط دادگاه‌ها.	انواع بزهکاران در مقام آمارگیری
	۱. رقم سیاه: میزان جرائمی که اصلاً کشف نشده یا در صورت کشف، توسط پلیس منعکس نمی‌گردد. بزهکاری واقعی منتهای بزهکاری ظاهری ۲. رقم خاکستری: جرائمی که کشف شده اما مرتکب آنها شناسایی نمی‌شود.	رقم سیاه و رقم خاکستری
	۱. آمار جنایی رسمی که توسط کانالهای کشف جرم توسط پلیس، اعلام یا اقرار توسط متهم، شکایت شاکی یا اعلام جرم توسط دیگران می‌تواند به دست بیاید. ۲. پیمایش‌های جامعه‌محور که بر دو نوع است: الف: پیمایش‌های بزه دیده محور: تعدادی از شهروندان جامعه بعنوان جامعه آماری انتخاب شده و در مورد بزه دیده بودن برخی از جرائم از آنها سوال می‌شود. ب: پیمایش‌های بزه کار محور: از بخی گروه‌های اجتماعی پرخطر، در مورد تعداد جرائم ارتكابی سوال می‌شود.	منابع نخستین آمار جنایی
	۱. کشف پلیس: وجود سیاست‌گزینی در تبعیض نژادی، جنسیتی و طبقاتی. رقم سیاه زیادی را به دنبال دارد. ۲. اعلام و اقرار توسط متهم: اقدام به این نوع گزارش بسیار انگشت شمار و نادر می‌باشد. پر است از رقم سیاه. ۳. شکایت توسط بزه دیده: مطلع نشدن از بزه دیدگی خود. وجود دست‌های کثیف (خودش هم مجرم است)، بی‌اهمیت شمردن جرم بزه دیده، عدم اعتماد به پلیس، ترس از انتقام، پرهیز از روند پریچ و خم دادرسی رقم سیاه را دنبال دارد. ۴. اعلام جرم توسط دیگران: به دلیل فردگرایی افراطی و ترویج اصل آزادی و عدم پذیرش مسئولیت متقابل، عملاً در سطح بسیار محدودی شکل می‌گیرد. به این دلیل جرم‌شناسان به پیمایش‌های جامعه‌محور روی می‌آورند.	برخی اشکالات آمار جنایی رسمی
	۱. پیمایش بزه دیده محور: گزارش‌های بیش از واقعیت، گزارش‌های کمتر از واقعیت، عدم گزارش برخی جرائم مثل مواد مخدر، عدم درک صحیح سوالات توسط جامعه آماری ۲. پیمایش بزه کار محور: همان ایرادات فوق بعلاوه عدم تمایل اغلب مجرمان حرفه‌ای در این نوع پیمایش‌ها	برخی اشکالات پیمایش جامعه محور

۱. پژوهش های طولی: پژوهش هایی در بازه زمانی مشخص و به صورت طولی ۲. مشاهده: بدون اینکه پژوهشگر خود را درگیر موضوع کند، فقط بر سبک زندگی مجرمین نگاه کرده و اطلاعات را گردآوری و نظریه پردازی می کند. ۳. مطالعه پرونده های کیفری: با دسترسی به پرونده های کیفری، در مورد سن، جنسیت و ... تحقیق می شود.	منابع ثانوی آمار جنایی
پیشگیری از وقوع رفتار مجرمانه	هدف شناسی جرم شناسی
۱. دلیل حقوقی: در قانون اساسی، قو قضاییه مسئولی پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین است که از جرم شناسی نشات می گیرد ۲. دلیل جرم شناسی: به جهت تورم جمعیت کیفری، ناکارآمدی کیفر، بهتر است به جای مجازات از وقوعش پیشگیری شود.	فلسفه وجودی اقدامات پیشگیرانه
۱. معنی مطلق: یعنی به طور کل سعی شود که جرائم از سطح جامعه حذف شود. توان ریشه کن کردن کامل جرم از جامعه ۲. معنی نسبی: مراد از پیشگیری را نه ریشه کن کردن کامل، بلکه کنترل و مدیریت جرم می دانند. چرا که در هر حال و با هر نوع مقابله پیشگیرانه، باز جرم در سطح جامعه وجود خواهد داشت.	مفهوم شناسی پیشگیری
۱. پیشگیری کیفری: اگر مجازات به خوبی اجرا شود، منجر به کاهش آمار جنایی خواهد شد. مجازات ملایم ولی قطعی الف: پیشگیری خاص: ناظر به شخص مجرم است، یعنی تحمل کیفر باعث می شود مجدداً به فکر جرم نیفتد. ب: پیشگیری عام: مشاهده اجرای کیفر توسط دیگران، باعث می شود از ارتکاب جرم منصرف شوند. عبرت دیگران ۲. پیشگیری غیر کیفری که شامل: الف: پیشگیری اجتماعی: هدف از این نوع پیشگیری، نخوابتن ارتکاب می باشد. به طوری در جامعه عدالت و ... ایجاد شود که انگیزه ای برای ارتکاب جرم وجود نداشته باشد. مثل توزیع عادلانه ثروت ب: پیشگیری وضعی: هدف نتوانستن انجام جرم است. بطور مثال با نصب دوربین یا نرده و قفل و ... باعث شود که توانایی انجام اعمال مجرمانه از مجرمین بالقوه کاسته شود.	نوع شناسی اقدامات پیشگیرانه
۱. پیشگیری اجتماعی ۲. پیشگیری وضعی ۳. پیشگیری کیفری	اهمیت پیشگیری ها به ترتیب
نسأل الله منازل الشهداء	

